

Examining the Challenges of International University Students during the COVID-19 Pandemic[#]

Ömer Faruk Akbulut^{1,a,*}, Muhammed Mazhar Şahin^{2,b}

¹Rectorate Unit, Afyonkarahisar Health Sciences University, Afyonkarahisar, Türkiye

²Institute of Education Sciences, Gazi University, Ankara, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

Acknowledgment

[#]This research was presented as an oral presentation at the 23rd International Psychological Counseling and Guidance Congress.

History

Received: 29/06/2022

Accepted: 13/10/2022

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the challenges experienced by international university students during the pandemic period. The phenomenological model was used in the research. The participants of the research are 15 international university students in Turkey. The data of the research were obtained with a semi-structured interview. The data were analyzed by content analysis method. Students experienced problems in the fields of education and training, psychological life and social relations. Students applied to different social support resources to cope with the difficulties they experienced. The findings were discussed in the light of the literature and, several suggestions were made.

Keywords: International students, university students, COVID-19, pandemic, challenges.

Uluslararası Üniversite Öğrencilerinin COVID-19 Pandemisinde Yaşadıkları Zorlukların İncelenmesi

Bilgi

[#]Bu araştırma 23. Uluslararası Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

*Sorumlu yazar

Süreç

Geliş: 29/06/2022

Kabul: 13/10/2022

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde yaşadıkları zorlukların incelenmesidir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik model kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, Türkiye'deki 15 uluslararası üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Öğrenciler eğitim ve öğretim, psikolojik yaşam, sosyal ilişkiler alanlarında sorunlar yaşamışlardır. Öğrenciler yaşadıkları zorluklarla başa çıkmada farklı sosyal destek kaynaklarına başvurmuşlardır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar alanyazın ışığında tartışılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası öğrenciler, üniversite öğrencileri, COVID-19, pandemi, zorluklar.

Giriş

Geçtiğimiz yıllarda ilk olarak Çin’de ortaya çıkan ve bütün dünyaya hızlı bir şekilde yayılan COVID-19 pandemisi tüm yaş gruplarındaki bireyleri olumsuz olarak etkilemiştir. Pandemiyle birlikte salgının yayılım hızını azaltmak için sokağa çıkma kısıtlaması, esnek çalışma yöntemleri, maske takma, sosyal izolasyon ve uzaktan eğitim uygulamaları gibi bazı önlemler alınmıştır (BBC Türkçe, 2020; UNESCO, 2020). Alınan bu önlemler hastalığın yayılım hızını azaltmada etkili olsa da beraberinde bazı psikolojik ve sosyal sorunları ortaya çıkarmıştır (Benke ve diğ., 2020). Özellikle bir mesleğin eğitiminin alındığı ve gelişimsel süreçler açısından önemli bir döneme denk gelen üniversite yaşamının uzaktan eğitim araçlarıyla gerçekleştirilmesi üniversite öğrencilerini olumsuz olarak etkilemiştir.

Üniversiteler, bir mesleğin eğitiminin verildiği yerler olmakla birlikte genç yetişkinlerin sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından da önemli bir role sahiptir. Pandemiyle birlikte uzaktan eğitime geçilmesiyle öğrenciler çeşitli zorluklarla karşılaşmışlardır (Akat ve Karataş, 2020). Özellikle Türkiye’deki üniversitelerin uzaktan eğitime pedagojik ve donanımsal olarak yeterince hazır olmaması uzaktan yürütülen eğitim ve öğretim hizmetlerinin yetersiz kalmasına neden olmuştur (Kürtüncü ve Kurt, 2020). Bununla birlikte öğrencilerin sosyal etkileşimlerin azalması ev içerisinde daha fazla vakit geçirmeleri de beraberinde mutsuzluk, depresyon, kaygı, yalnızlık gibi olumsuz psikolojik belirtilerin yaşanmasına yol açmıştır (Savage ve diğ., 2020). Bu gibi olumsuz etkiler, farklı ülkelerden eğitim almak için Türkiye’ye gelen ve pandemi döneminde çeşitli nedenlerden kaynaklı olarak ülkelerine dönemeyen uluslararası öğrenciler için daha derin bir şekilde yaşanmasına neden olabilmektedir (Jo ve Bae, 2021; Sahu, 2020).

Ülkemizdeki uluslararası öğrenci sayısı yıllar geçtikçe artmakta ve günümüzde güncel uluslararası üniversite öğrenci sayısının 224.048 olduğu rapor edilmektedir (YÖK, 2022). Uluslararası öğrencilerin Türkiye’ye almaları belirli bir zaman almaktadır. Bununla birlikte yeni bir kültür, yeni bir çevre, yeni bir dil ve yeni bir eğitim ortamına girmeleri, uluslararası öğrencilerin karşı karşıya oldukları bir durumdur. Bu durum uluslararası öğrencilerin hem ruh hâlini hem de sosyal yaşantısını etkilemektedir (Aslan ve Babirzade, 2020). Uluslararası öğrencilerin farklı bir ülkede ve dilde eğitim görmeleri, ailelerinden uzak olmaları, ekonomik problemler yaşamaları, sosyal olarak yalnız hissetmeleri gibi farklı zorluklarla karşı karşıya kalmalarına neden olabilmektedir (Kumcağız ve diğ., 2016). Pandemi öncesi dönemde uluslararası öğrenciler ile yapılan çalışmalar, bu öğrencilerin psikolojik ve sosyal açıdan riskli bir konumda yer aldıklarını göstermektedir (Alharbi ve Smith, 2018). Bu durum pandemi döneminin beraberinde getirdiği tehditler ile daha da derinleşebilmekte ve uluslararası öğrenciler için pandemi dönemi eğitim ve psiko-sosyal yaşam açısından zorlu şartları ortaya çıkarabilmektedir (Papabathini ve diğ., 2021). Ülkemizde yabancı öğrencilerin pandemi döneminde yaşadıkları sorunların incelendiği bir

araştırmada öğrencilerin eğitim, sosyal yaşam, ekonomik yetersizlikler, uzaktan eğitimin sınırlılıkları, barınma problemleri ve psikolojik yaşamlarında çeşitli zorluklarla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür (Özkan-Bardakçı ve Bardakçı, 2021).

Tüm bunlar değerlendirildiğinde COVID-19 pandemisinin tüm üniversite öğrencilerini olumsuz olarak etkilemesinin yanı sıra özellikle uluslararası öğrenciler için farklı zorlukları ve problemleri ortaya çıkardığı söylenebilir. Bu kapsamda araştırmada uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde yaşadıkları zorluklar incelenmiştir. Ülkemizdeki üniversitelerin uluslararası öğrenci sayılarının gün geçtikçe arttığı ve bu öğrencilere özgü destek sistemlerinin oluşturulmaya başlandığı göz önünde bulundurulduğunda araştırmadan elde edilecek bulguların bu hizmetlere katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca araştırmadan elde edilecek bulguların uluslararası öğrenciler gibi özel bir grubun pandemi sürecinde yaşadığı güçlükleri ele alması bakımından ilgili alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde eğitim ve öğretim sürecinde yaşadıkları zorluklar nelerdir?
2. Uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde psikolojik yaşamlarında karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
3. Uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde sosyal ilişkilerinde yaşadıkları zorluklar nelerdir?
4. Uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi dönemindeki sosyal destek kaynakları nelerdir?

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan fenomenolojik desen (olgubilim) kullanılmıştır. Fenomenolojik desen, araştırılmak istenen olgu hakkında daha iyi anlamlar çıkarma ve tanımayı sağlamaya yardımcı olmaktadır (Creswell, 2020). Bu kapsamda araştırmada, pandemi dönemini deneyimleyen uluslararası öğrencilerin bu süreçte yaşadıkları zorluklar incelendiği için bu desen kullanılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, Türkiye’deki bir yükseköğretim kurumunda öğrenim gören 15 uluslararası üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çizelge 1’de katılımcıların demografik bilgilerine yer verilmiştir.

Etik Bildirim

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesi süreciyle ilgili etik izinler Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul’undan alınmıştır (Tarih: 15/04/2021; No: 2021/2/12).

Çizelge 1. Katılımcıların demografik bilgileri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Ülke	Öğrenim Durumu
A1	Erkek	21	Afganistan	Lisans
A2	Kadın	20	Türkmenistan	Lisans
A3	Erkek	18	Mali	Lisans
A4	Erkek	22	Afganistan	Lisans
A5	Erkek	19	Somali	Lisans
A6	Kadın	27	Afganistan	Lisansüstü
A7	Erkek	22	Irak	Lisans
A8	Erkek	20	Kazakistan	Lisans
A9	Erkek	19	Kırgızistan	Lisans
A10	Erkek	20	Mali	Lisans
A11	Erkek	23	İran	Lisans
A12	Erkek	19	Somali	Lisans
A13	Erkek	26	Ukrayna	Lisansüstü
A14	Erkek	34	Ürdün	Lisansüstü
A15	Erkek	20	Mali	Lisans

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak araştırmacılar tarafından araştırma konusuyla ilgili alanyazın taraması gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda bir taslak görüşme formu hazırlanarak Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında çalışan iki farklı uzmandan görüş alınmıştır. İlgili görüşler çerçevesinde düzenlemeler gerçekleştirilerek dokuz sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. İlgili görüşme formu Çizelge 2’de gösterilmiştir. İlgili formdaki ilk dört soru katılımcıların demografik bilgilerini belirlemek için oluşturulmuştur. Beşinci ve altıncı sorular ise öğrencilerin eğitim ve öğretim süreçlerinde karşılaştıkları güçlükleri belirlemek için hazırlanmıştır. Görüşme formundaki yedinci soru psikolojik yaşamdaki güçlükleri belirlemek için, sekizinci soru sosyal ilişkilerdeki güçlükleri belirlemek için hazırlanırken son soru öğrencilerin sosyal destek kaynaklarına ilişkin bilgi edinmek için hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın amacı çerçevesinde ilgili uluslararası üniversite öğrencilerine araştırmanın amacı ve içeriği

hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonrasında araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden üniversite öğrencileri ile görüşme gerçekleştirmek için bir görüşme takvimi hazırlanmıştır. Görüşme takvimi çerçevesinde görüşmeler Zoom programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bir öğrenci ile görüşme ortalama 15 dakika sürmüştür. Görüşmelerde her iki araştırmacı da yer almıştır. Görüşmeler katılımcıların izni alınarak ses kaydına alınmıştır. Elde edilen ses kayıtları görüşmelerden sonra bilgisayar ortamına yazılı olarak aktarılmış ve analiz için hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler MAXQDA nitel veri analizi programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi sürecinde içerik analizi tekniği kullanılarak görüşme deşifrelerinden ve notlarından kodlar ve temalar oluşturulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik kanıtları önemli bir yere sahiptir (Merriam ve Tisdell, 2015). Bu kapsamda araştırmada geçerlik ve güvenilirliği desteklemek için bazı önlemler alınmıştır. Araştırmada iyi bilinen bir araştırma yöntemi kullanılarak araştırmanın amacına uygun bir model kullanılmış ve inandırıcılık desteklenmeye çalışılmıştır. Ayrıca inandırıcılığı desteklemek adına bulgular kısmında katılımcıların ifadeleri bire bir alıntılar şeklinde ortaya konulmuştur. Bununla birlikte görüşme formunun hazırlanmasında ve araştırmanın veri analizinin gerçekleştirilmesinde alan uzmanlarından görüşler alınmıştır. Geçerlik kanıtlarının yanı sıra araştırmada güvenilirliği desteklemek adına kodlayıcılar arası uyum tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda her iki araştırmacı da verilerin bir kısmını birbirlerinden bağımsız olarak kodlamışlar ve kodlanan metinler için Miles ve Huberman (1994) tarafından ortaya koyulan formül kullanılarak kodlayıcılar arası uyum katsayısı hesaplanmıştır. Bu hesaplama sonucunda kodlayıcılar arası uyum .83 olarak hesaplanmıştır. Bu katsayının yeterli bir uyum düzeyine sahip olduğu bilinmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

Çizelge 2. Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Sorular
1- Cinsiyet
2- Yaş
3- Ülke
4- Öğrenim Düzeyi
5- COVID-19 pandemi sürecinde “eğitim hayatınızda” ne gibi güçlükler/sorunlar yaşadınız?
6- COVID-19 pandemi sürecinin “Türkçenizi pratikleştirme ve geliştirme” açısından nasıl bir etki oluşturdu?
7- COVID-19 pandemi sürecinde “psikolojik/duygusal” olarak ne gibi güçlükler/sorunlar yaşadınız?
8- COVID-19 pandemi sürecinde “arkadaşlarınızla ve ailenizle” olan ilişkilerinizde ne gibi güçlükler/sorunlar yaşadınız?
9- COVID-19 pandemi sürecinde eğitim ve psikolojik yaşamınızda karşılaştığınız güçlükler/sorunlar karşısında yardım alabildiğiniz destek kaynaklarınız oldu mu? Olduysa bunlar nelerdir? (Dış İlişkiler Ofisi, TÖMER, Aile, Arkadaşlar, Akademisyenler vb.)

Bulgular

Bu bölümde, araştırmının genel ve alt amaçları çerçevesinde yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çizelge 3'te görüşmelerden elde edilen verilere ilişkin tema ve kategoriler gösterilmiştir.

Eğitim ve Öğretim Sürecinde Yaşanan Zorluklar

Uluslararası öğrenciler pandemi döneminde eğitim ve öğretim alanında farklı zorluklar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Öğrencilerin dile getirdikleri zorluklara ilişkin kodlar Çizelge 4'te gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan uluslararası öğrenciler pandemi döneminde eğitim ve öğretim sürecinin örgün eğitim yerine uzaktan eğitim süreciyle yürütülmesinin önemli bir zorluğu beraberinde getirdiğini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda araştırmaya katılan bütün öğrenciler, uzaktan eğitimin Türkçe eğitimleri sürecinde yetersiz kaldığını dile getirmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Covid-19 döneminde daha çok zorlandık. Sistem açılmıyor, internet kesiliyor, sisteme ödev yüklemekte zorlanıyoruz. Eğitim hayatımda birçok problemle karşılaştım." (A10)

"Derslerin çevrimiçi olması dersleri kavramamızı çok güçleştirdi." (A2)

"Uzaktan eğitim olması çok sıkıntı çıkardı. Mesela öğretmenleri anlayamadık onlara soru sormadık. Bilmediğimiz şeyleri ancak internetten araştırdık." (A9)

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerden tamamı, pandemi öncesinde kazandıkları Türkçe becerilerinin pandemiyle birlikte zayıfladığını vurgulamıştır. Öğrenciler, pandemiyle birlikte öğrenilen Türkçe becerilerinin pratiğe dönüştürülememesi nedeniyle büyük zorluk yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Eğer yakından ya da yüzyüze eğitim olsaydı Türkçe konuşmamız daha da gelişirdi. Bu süreçte Türkçe konuşmaya devam ettim ama Türkçem gelişmedi." (A1)

"Covid-19 döneminde Türklerle konuşmaya devam ettim. Arkadaşlarımla da Türkçe konuşmaya çalıştım. Ama yine de Türkçemi geliştirme konusunda bazı problemler ile karşılaştım." (A10)

"B2 eğitimimde uzaktan eğitime geçtiğimiz için arkadaşlarımla Türkçe konuşma imkânım olmadı. Bundan dolayı yeni öğrenmeye başladığım Türkçem zayıfladı." (A15)

Araştırmada, uluslararası öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanı-öğrenci etkileşiminin zayıf olması nedeniyle sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Öğrenciler, örgün eğitim sürecinde öğretim elemanlarına rahatlıkla soru sorabildiklerini ve arkadaşlarıyla paylaşımlar yapabildiklerini ancak uzaktan eğitim ile birlikte bu etkileşimlerin çok zayıfladığını dile getirmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Ama çevrimiçi olduğunda hocalara soru sormakta zorlandık." (A11)

"Dersler online olduğu için sınıfta olduğu gibi anlamadığımız konuları hocalarımıza sormuyoruz. Derslerin çevrimiçi olması hayattaki en kötü şey bence." (A2)

"Covid-19 döneminde eğitim diye bir şey bence hiç olmadı. Hocalarımız kameralarını açmadı. Bundan dolayı hocayı bile görmedik. Arkadaşlar ile hiç tanışamadık." (A5)

Uluslararası öğrenciler, uzaktan eğitim sürecinde internet erişiminin veya diğer teknolojilerin olmaması sebebiyle derslere bazı durumlarda katılamadıklarını ve bu durumun Türkçe eğitimi süreçlerini olumsuz etkilediğini dile getirmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Bu süreçte internet paketimiz yetişmedi ve derslere katılamadık. Zaten yetişse bile üç kardeş beraberdik. Ben girsem onlar giremezdi." (A6)

"Eğitim uzaktan olduğu için bazen internet kesildi ve ders kapandı. Derslere çok az katıldık." (A7)

Psikolojik Yaşamdaki Zorluklar

Uluslararası öğrenciler pandemi döneminde psikolojik yaşamda farklı zorluklarla karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Yaşanan bu zorluklara ilişkin kodlar Çizelge 5'te gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan uluslararası öğrenciler pandemiyle birlikte oluşan sosyal izolasyon durumunun kendilerinde üzüntü, kaygı, mutsuzluk gibi farklı olumsuz duyguları ortaya çıkardığını vurgulamışlardır. Öğrenciler, bu süreçte sürekli olarak evde kalmanın ve sosyal ilişkilere dâhil olamamanın kendilerini olumsuz olarak etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Covid-19 sürecinde tabii ki psikolojik sorunlar oldu. Arkadaşlarımızla birlikte olmadığımız için sevinçlerimizi yaşayamadık. Aile ve arkadaşlarımızla daha az görüşebildik ve bu da bizi zorladı." (A1)

"İlk başta yurttan tek başıma kalıyordum. Arkadaşlarım gitmişti. Tek başına kalmam, derslerin çevrimiçi olması çok zor oldu. Bir de ailem arkadaşlarım yokken odada tek başıma bir ilde kalmam çok zor oldu." (A2)

Araştırmada katılımcılar, koronavirüs hastalığına yakalanmaktan çok korktuklarını ve bu durumun psikolojik yaşamlarını olumsuz olarak etkilediğini dile getirmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Bu dönemde bazı arkadaşlarım koronavirüse yakalanmıştı ve ben de bana da bu virüs ulaşacak diye çok korktum." (A3)

"Bizim burada sigortamız yok. koronaya yakalanırsak nasıl tedavi olacağız diye korkuyordum. Ailemden bir kardeşimde korona çıktı ama çok şükür bize bulaşmadı." (A6)

Uluslararası öğrencilerin farklı bir ülkede eğitim görmeleri ve ailelerinden uzak olmaları normal dönemde dahi onların psikolojik yaşamları üzerinde bir etki oluşturabilirken bu durum pandemiyle birlikte daha fazla ön plana çıkmıştır. Araştırmaya katılan uluslararası öğrenciler, bu dönemde ailelerinden uzak kaldıkları çeşitli olumsuz duygular yaşadıklarını ve ailelerini çok özlediklerini dile getirmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Ailemden uzak kaldığım için, onları çok merak ettiğim için ve evden dışarıya çıkamadığım için psikolojik olarak zorluk yaşadım." (A13)

"Bazen ailemi özlediğim için ağlıyordum. Ben Türkiye'de iken annem Türkmenistan'da virüse yakalanmıştı ve ben burada çok zor günler yaşadım. Tek başıma hapisteymiş gibiydim." (A2)

Araştırmada, uluslararası öğrencilerin pandemi döneminde uzaktan eğitime geçilmesi ve uzaktan eğitim sürecinin Türkçe eğitimleri açısından yetersiz olması durumundan kaynaklı olarak iyi bir eğitim alamamaktan endişe duydukları görülmüştür. Araştırmaya katılan bir katılımcı bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

"Duygusal olarak okulların tekrar açılmayacak olacağı düşüncesine sahiptim ve hala öyle düşünüyorum. Benim hayalim Türkiye'de okumak ve iyi bir mühendis olarak ülkeme hizmet etmek ama sanırım Covid-19 yüzünden bu hayallerime ulaşmakta zorluk çekeceğim." (A4)

Sosyal İlişkilerde Zorluklar

Uluslararası öğrenciler pandemi döneminde sosyal ilişkilerinde farklı zorluklarla karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Öğrencilerin yaşadığı zorluklara ilişkin kodlar Çizelge 6'da gösterilmiştir.

Araştırmada, uluslararası öğrenciler pandemi dönemiyle birlikte yaşanan sosyal izolasyon durumundan kaynaklı olarak arkadaşlarıyla olan etkileşimlerinin azaldığını vurgulamışlardır. Öğrenciler, pandemi öncesinde birlikte vakit geçirdikleri arkadaşlarıyla bu dönemde iletişim kurmakta zorlandıklarını ve bu durumun sosyal ilişkilerini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Arkadaşlarımla ise haftada bir görüşürken bu süreçte ayda bir kere görüşmeye başladık." (A11)

"Arkadaşlarla mesajlaşmadık bu süreçte. Konuşamadığımız için de aramızdaki ilişki zayıfladı." (A2)

Öğrencilerin arkadaşlarıyla etkileşimlerinin azalmasının yanı sıra bu dönemde aileleriyle de iletişim kurmada zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Ailemle iletişim kuramadım. Çünkü ailemin olduğu yerde internet çok zayıftı. Benim de internetim gitti. Ailem ve arkadaşlarımla iletişim kuramadım." (A13)

"Ailem ve arkadaşlarımla görüşme noktasında sıkıntı yaşadım. İnternetimiz az olduğu için ailemle görüşemedik. Arkadaşlarımızla da sadece telefonla görüştük. Ülkeden

çıkış yasak olduğu için ailemin yanına gidemedim. Bu da karşılaştığım bir diğer sorun." (A14)

Sosyal Destek Kaynakları

Uluslararası öğrenciler pandemi döneminde yaşadıkları güçlükler karşısında farklı sosyal destek kaynaklarının olduğunu dile getirmişlerdir. Öğrencilerin sosyal destek kaynaklarına ilişkin kodlar Çizelge 7'de gösterilmiştir.

Araştırmada katılımcılar, pandemi döneminin beraberinde getirdiği zorluklar karşısında ailelerinin önemli bir sosyal destek kaynağı olduğunu vurgulamışlardır. Bu süreçte kendilerini kötü hissettiklerinde aileleriyle iletişim kurarak rahatladıklarını ifade etmişlerdir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Evet yardım aldıklarım çok oldu. Önce eğitimle ilgili hocalarımdan yardım aldım. Şimdi ikinci sınıf oldum ama hiçbir şey öğrenemedim. Hocalar ile konuşarak destek buldum. Üzüldüğümde annemi arıyordum çünkü o doktor. Bana sağlık açısından nasıl davranmam gerektiğini anlattı. Bir arkadaşım da yine bana çok destek oldu." (A2)

"En çok ailem yardımcı oldu. Başka da yardımcı olabilen kimse yoktu." (A4)

Aile ile birlikte TÖMER biriminin ve burada görev yapan akademik personelin bu süreçte kendileri için önemli bir sosyal destek kaynağı olduğu uluslararası öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Bu koda ilişkin öğrencilerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

"TÖMER'den hocalarım ile de hep iletişim halinde olmaya çalıştım." (A3)

"Ailem, arkadaşlarım ve TÖMER'den hocalarım her sıkıntıda destekçim oldu." (A5)

Katılımcılar, arkadaşlarıyla etkileşim içerisinde olmanın pandemi sürecinde karşılaşılan zorluklar açısından önemli bir sosyal destek kaynağı olduğunu vurgulamışlardır. Bu koda ilişkin bir görüş aşağıda verilmiştir:

"Bir arkadaşım da yine bana çok destek oldu." (A2)

Son olarak bir uluslararası öğrenci, bu süreçte Dış İlişkiler Ofisi'nin karşılaştığı güçlükler karşısında önemli bir sosyal destek kaynağı olduğunu dile getirmiştir. Bu koda ilişkin bir görüş aşağıda verilmiştir:

"TÖMERdeki ve Dış İlişkiler Ofisindeki hocalarım her sıkıntıda destek oldu." (A14)

Çizelge 3. Uluslararası öğrencilerin pandemi döneminde karşılaştıkları güçlükler ve sosyal destek kaynakları

Eğitim ve Öğretim Sürecindeki Zorluklar	Psikolojik Yaşamdaki Zorluklar	Sosyal İlişkilerde Zorluklar	Sosyal Destek Kaynakları
<ul style="list-style-type: none"> Uzaktan Eğitimin Yetersiz Kalması Türkçe İle İlgili Kazanılan Becerilerin Zayıflaması Derslerdeki Öğretmen-Öğrenci Etkileşiminin Çok Az Olması Derslere Katılmama 	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal İzolasyon Olumsuz Duygular Yaşama Koronavirüse Yakalanmaktan Korkma Aileden Uzak Olmadan Kaynaklı Olumsuz Duygular Yaşama İyi Bir Eğitim Alamamaktan Endişe Duyma 	<ul style="list-style-type: none"> Arkadaşlarla Olan Etkileşimin Azalması Aileyle İletişim Kurmada Zorluklar 	<ul style="list-style-type: none"> Aile TÖMER ve Buradaki Akademisyenler Arkadaşlar Dış İlişkiler Ofisi

Çizelge 4. Eğitim ve öğretim sürecinde yaşanan zorluklar teması

Tema	Kodlar	f
Eğitim ve Öğretim Süreci	Uzaktan eğitimin yetersiz kalması	15
	Türkçe ile ilgili kazanılan becerilerin zayıflaması	15
	Derslerdeki öğretmen-öğrenci etkileşimin çok az olması	8
	Derslere katılamama	3

Çizelge 5. Psikolojik yaşamdaki zorluklar teması

Tema	Kodlar	f
Psikolojik Yaşam	Sosyal izolasyon sonucu olumsuz duygular yaşama	7
	Koronavirüse yakalanmaktan korkma	7
	Aileden uzak olmadan kaynaklı olumsuz duygular yaşama	6
	İyi bir eğitim alamamaktan endişe duyma	1

Çizelge 6. Sosyal ilişkilerde zorluklar teması

Tema	Kodlar	f
Sosyal ilişkiler	Arkadaşlarla olan etkileşimin azalması	14
	Aileyle iletişim kurmada zorluklar	5

Çizelge 7. Sosyal destek kaynakları teması

Tema	Kodlar	f
Sosyal Destek Kaynakları	Aile	11
	TÖMER ve buradaki akademisyenler	11
	Arkadaşlar	2
	Dış ilişkiler ofisi	1

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, uluslararası üniversite öğrencilerinin COVID-19 pandemisi döneminde yaşadıkları güçlükler incelenmiştir. Araştırmada, uluslararası öğrencilerin pandemi döneminde karşılaştıkları zorlukların eğitim ve öğretim sürecinde karşılaştıkları zorluklar, psikolojik yaşamda zorluklar ve sosyal ilişkilerde zorluklar temaları çerçevesinde açıklanabileceği görülmüştür. Ayrıca uluslararası öğrencilerin bu dönemde karşılaştıkları güçlüklerle başa çıkmada destek alabildikleri farklı sosyal destek algılarının olduğu görülmüştür. Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmış, araştırmanın sonuçları ve sınırlılıkları çerçevesinde çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

COVID-19 pandemisinin ülkemizde görülmesiyle birlikte salgının yayılma hızını azaltmak için çeşitli önlemler alınmıştır. Bu önlemlerin en başında okul öncesinden yükseköğretime kadarki süreçte eğitim gören öğrencileri etkileyen uzaktan eğitime geçiş kararı gelmektedir. Uzaktan eğitime geçiş ile birlikte üniversiteler eğitimin dijital ortamlarda etkili ve nitelikli bir şekilde sürdürülmesi açısından yetersizlik yaşayabilmişlerdir (Kürtüncü ve Kurt, 2020). Dolayısıyla bu durum üniversite öğrencilerini olumsuz olarak etkilemiştir. Bu dönemde ülkelerinden çok uzakta oldukları için ve çeşitli kısıtlamalardan kaynaklı olarak ülkelerine dönemedikleri için (Sahu, 2020) pandemi

sürecinden daha fazla etkilenme potansiyeline sahip uluslararası öğrenciler için uzaktan eğitim süreci birçok zorluğu beraberinde getirmiştir. Gerek pandeminin beraberinde getirdiği psiko-sosyal sorunlar (Planchuelo-Gómez ve diğ., 2020) gerekse yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenme sürecinde olan ve akademik açıdan eğitimde daha fazla etkileşim içerisinde olması gereken uluslararası öğrenciler (Karagöl, 2021), uzaktan eğitime geçiş ile birlikte zorluklar yaşamışlardır. Araştırmamızda, uluslararası üniversite öğrencilerinin COVID-19 pandemisi döneminde eğitim ve öğretim süreçlerinde çeşitli zorluklarla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Bu zorlukların; uzaktan eğitimin yetersiz kalması, Türkçe ile ilgili kazanılan becerilerin zayıflaması, derslerdeki akademisyen-öğrenci etkileşiminin çok zayıf olması ve derslere katılamama şeklinde olduğu görülmüştür. Türkiye’de pandemi döneminde uluslararası üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada, öğrencilerin bu dönemde karşılaştıkları güçlüklerden birisinin eğitim alanında olduğu ve uzaktan eğitim süreciyle ilgili önemli sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir (Güzel, 2022). Yine ülkemizde yapılan farklı bir araştırmada ise uluslararası öğrencilerin pandemi döneminde uzaktan eğitime uyum sağlamakta problemler yaşadıkları ve Türkçe öğrenme sürecinde uzaktan eğitimin çok yetersiz kaldığını vurgulamışlardır (Özkan-Bardakçı ve Bardakçı, 2021). Uluslararası öğrencilerin yanı sıra Türk öğrencilerle yapılan çalışmalarda, pandemi döneminde uzaktan

eğitimle ilgili sorunların sıklıkla yaşandığı bilinmektedir (Yıldırım Şahin, 2021). Dolayısıyla, pandemi döneminde üniversite öğrencileri arasında eğitim ve öğretim sürecinde çeşitli zorlukların yaşanabildiği söylenebilir.

Araştırmada, uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyal yaşam alanlarında aile ve akran ilişkilerindeki etkileşimin azalmasından kaynaklı olarak sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Uluslararası öğrencilerin yabancı bir ülkeye uyum sağlayabilmelerinde akranlarıyla kurdukları sosyal etkileşim büyük önem taşımaktadır. Pandemi döneminde bu öğrencilerin evlerinde veya yurtlarında izole kalmaları beraberinde onları psikolojik olarak olumsuz etkilemiştir (Jo ve Bae, 2021). Bunun yanı sıra bir sosyal destek kaynağı olan aile ortamından uzak kalma ve aileyle olan etkileşimin azalması beraberinde çeşitli sorunları ortaya çıkarabilmektedir (Iovu ve diğ., 2020). Araştırmada, uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde yaşadıkları bir diğer sorun alanının psikolojik yaşam alanı olduğu görülmüştür. Öğrenciler bu alanda sosyal izolasyon sonucu olumsuz duygular yaşama, koronavirüse yakalanmaktan korkma, aileden uzak olmadan kaynaklı olumsuz duygular, iyi bir eğitim alamamaktan endişe duyma gibi psikolojik zorluklar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Normal dönem içerisinde dahi uluslararası öğrenciler diğer öğrenciler ile karşılaştırıldığında psikolojik belirtiler (depresyon, stres ve kaygı) açısından daha riskli bir konumda yer almaktadırlar (Alharbi ve Smith, 2018). Bu durum COVID-19 pandemisi ile daha da derinleşebilmekte ve bu süreçte uluslararası öğrenciler psikolojik olarak çeşitli güçlükler yaşayabilmektedirler (Lai ve diğ., 2020; Papabathini ve diğ., 2021). Güney Kore’de yabancı üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde psikolojik iyi oluşları üzerine yapılan bir araştırmada, öğrencilerin %29.5’inin yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Araştırmada, uluslararası öğrencilerin sosyal yaşam alanında karşılaştıkları güçlüklerde aileyle ve akranlarla olan etkileşimin azaldığını ve beraberinde psikolojik olarak sıkıntı yaşadıklarını dile getirmeleri alanyazını destekler niteliktedir. Çünkü bireyler için sosyal etkileşim psikolojik sağlık açısından önem taşımaktadır. Sosyal etkileşimin kısıtlandığı pandemi ortamında depresyon, kaygı ve stres gibi çeşitli psikolojik sıkıntılar yaşanabilmektedir (Matthews ve diğ., 2016; Robb ve diğ., 2020). Bunların yanı sıra koronavirüs hastalığına yakalanmaktan korkma durumu da öğrencilerin bu süreçte yaşadıkları psikolojik zorluklardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Pandemi sürecinde Covid-19’dan kaynaklı korku durumu yaygın bir sorun olarak yaşanmış ve bu durum bireylerin psikolojik yaşamları açısından önemli sorunlar ortaya çıkarmıştır (Bakioğlu ve diğ., 2020; Servidio ve diğ., 2021). Ayrıca bir meslek eğitimi almak için ülkelerinden farklı bir ülkeye gelen uluslararası öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinin sınırlılıklarından kaynaklı olarak iyi bir eğitim alamamaktan korku yaşamaları da özellikle uzaktan eğitim sürecinin niteliğini iyileştirmeye yönelik çalışmaların yapılmasını gerektirmektedir.

Araştırmada, uluslararası üniversite öğrencilerinin zorlu bir yaşam dönemi olan pandemi sürecinde çeşitli

sosyal destek kaynaklarının olduğu görülmüştür. Öğrenciler bu süreçte ailelerinin, TÖMER’in ve buradaki akademisyenlerin, arkadaşlarının ve Dış İlişkiler Ofisi’nin kendileri için sosyal destek kaynağı olduğunu vurgulamıştır. Özellikle zorlu yaşam dönemlerinde bireylerin sosyal destek kaynaklarının güçlü olması bu dönemin beraberinde getirdiği psikolojik ve sosyal zorluklar açısından koruyucu olabilmektedir (Szkody ve diğ., 2021). Bu kapsamda, uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde karşılaştıkları zorluklar açısından sosyal destek kaynaklarının varlığı mental iyi oluşları açısından önemli bir role sahip olabileceği söylenebilir. Ülkemizde uluslararası öğrenciler ile yapılan bir araştırmada, öğrencilerin sosyal destek kaynaklarının varlığının psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu arttırdığı görülmüştür (Kaya ve diğ., 2019). Dolayısıyla ülkelerinden uzakta olan ve psiko-sosyal ve akademik açıdan zorlu durumlar yaşama olasılığı olan uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyal destek kaynaklarının güçlendirilmesinin önemli olabileceği söylenebilir.

Sonuç

Bu araştırmada, uluslararası üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde eğitim ve öğretim, psikolojik ve sosyal yaşam alanlarında karşılaştıkları zorluklar ve bu süreçteki sosyal destek kaynakları incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, uluslararası öğrencilerin eğitim ve öğretim süreçlerin, psikolojik ve sosyal yaşam alanlarında kendilerine özgün birçok zorlukla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının her geçen gün uluslararası öğrenci sayısının arttığı göz önünde bulundurulduğunda, araştırmadan elde edilen bulguların zorlu yaşam koşullarında uluslararası öğrencilerin sorunlarının bilinmesi ve bu durumlara yönelik yapılacak çalışmalara katkı sunabileceği düşünülmektedir. Ayrıca pandemi döneminde yaşanan zorluklarla ilgili yapılan çalışmaların üniversite öğrencileri genelinde olması ve bu araştırmanın üniversite öğrencileri içerisindeki özel bir gruba odaklanması açısından alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırmanın verilerini yalnızca yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen notlar ve kayıtlar oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma grubunun uluslararası öğrenciler olması ve bu öğrencilerin Türkçe konuşma yeterliliklerinin üst düzeyde olmaması durumu kendilerini ifade etmeleri açısından bir sınırlılık oluşturabilmektedir. Bu kapsamda görüşmelerde pandemi döneminde yaşadıkları zorlukları ifade etmekte zorluk yaşayabilmişlerdir. Ayrıca araştırmanın yalnızca bir üniversitedeki uluslararası öğrenciler ile gerçekleştirilmesi de araştırmanın bir başka sınırlılığını oluşturmaktadır.

Araştırmanın sınırlılıkları ve sonuçları çerçevesinde çeşitli önerilerde bulunulabilir. Araştırmada, uluslararası öğrencilerin uzaktan eğitim ve öğretim süreçlerinde birçok zorlukla karşılaştıkları görülmüştür. Bu kapsamda üniversitelerin uzaktan eğitim altyapılarını teknolojik ve

pedagojik açıdan iyileştirmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra uluslararası öğrencilerin bu süreçte yaşadıkları psikolojik ve sosyal zorluklar göz önünde bulundurulduğunda üniversitelerin psikolojik danışma merkezleri tarafından önleyici temelli çalışmalar yapılmasının önemli olabileceği söylenebilir. Benzer şekilde TÖMER ve Dış İlişkiler Ofislerinin de uluslararası öğrencilerin sosyalleşmelerine yönelik çalışmaların etkili olabileceği ifade edilebilir.

Summary

Introduction

The COVID-19 pandemic, which first emerged in China in the past years and spread rapidly all over the world, adversely affected individuals of all age groups. Along with the pandemic, some measures such as curfew, flexible working methods, wearing masks, social isolation and distance education practices have been taken to reduce the spread of the epidemic (BBC Turkish, 2020; UNESCO, 2020). Although these measures were effective in reducing the rate of spread of the disease, they also revealed some psychological and social problems (Benke et al., 2020).

The number of international students in Turkey is increasing day by day. It is known that the number of international students at the higher education level is approximately 224 thousand (YÖK, 2022). International students face various academic, economic, psychological and social problems (Kumcagiz et al., 2016). Studies conducted with international students in the pre-pandemic period show that these students are in a psychologically and socially risky position (Alharbi & Smith, 2018). This situation may deepen with the threats brought about the pandemic period, and the pandemic period may reveal difficult conditions in terms of education and psycho-social life for international students (Papabathini et al., 2021).

The COVID-19 pandemic has caused international students to experience various difficulties. The purpose of this research is to examine the challenges experienced by international university students during the pandemic period. In research, answers to the following questions were sought:

1. What are the difficulties experienced by international university students in the education and training process during the pandemic period?
2. What are the difficulties that international university students face in their psychological lives during the pandemic period?
3. What are the difficulties experienced by international university students in their social relations during the pandemic period?
4. What are the social support resources of international university students during the pandemic period?

Method

The phenomenological model was used in the research. The participants of the research are 15 international university students in Turkey. The data of the research were obtained with a semi-structured interview. The interviews were conducted online. The data were analyzed using the MAXQDA qualitative data analysis program. The data were analyzed by content analysis method.

Findings

Students experienced problems in the fields of education and training, psychological life and social relations. Students applied to different social support resources to cope with the difficulties they experienced. Students stated that they experience difficulties in the field of education and training because of the inadequacy of distance education, the weakening of the skills they learned, the decrease in student-teacher interaction and the inability to attend classes. In addition, students experienced psychological difficulties due to social isolation, fear of coronavirus, and being away from their families. Students stated that they communicate less with their friends and families during the pandemic period. In the face of these difficulties, students received support from their families, academics, Turkish Teaching Center and Foreign Relations Offices.

Discussion

It was observed that students had some problems in the fields of education, psychological and social life during the pandemic period. Students had some sources of social support in the face of these problems. The results of the research can contribute to the studies to be carried out for international university students. In addition, this research may have an important place in the literature in terms of addressing students' problems in the pandemic.

Pedagogical Implications

This research has some limitations. The data of the research consisted only of notes and records obtained from semi-structured interviews. In addition, international students may not have been able to express themselves adequately because their Turkish speaking skills were weak. In this context, they had difficulty in expressing the difficulties they experienced during the pandemic period in the interviews. In addition, the fact that the research was carried out only with international students at a university was another limitation of the research.

Various suggestions can be made within the framework of the limitations and findings of the research. Universities need to strengthen their distance education infrastructures and support international students. In addition, psychological counseling and guidance services should be provided for the psychological and social problems of international students. Turkish Language Teaching Centers and Foreign Relations Offices of

universities should give more support to international students.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Kaynaklar

- Akat, M., & Karataş, K. (2020). Psychological effects of COVID-19 pandemic on society and its reflections on education. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 1–13. <https://turkishstudies.net/files/turkishstudies/dcaa79c7-552f-4373-915f-8c0d54323bfc.pdf>
- Alharbi, E., & Smith, A. (2018). Review of the literature on stress and wellbeing of international students in english-speaking countries. *International Education Studies*, 11(5), 22–44. <https://doi.org/10.5539/ies.v11n6p22>
- Aslan, H., & Babirzade, K. (2020). Türkiye’de ve Avusturalya’da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunlar. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 1–21. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1252095>
- Bakioğlu, F., Korkmaz, O., & Ercan, H. (2020). Fear of COVID-19 and Positivity: Mediating Role of Intolerance of Uncertainty, Depression, Anxiety, and Stress. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1–14. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00331-y>
- BBC Türkçe. (2020). *Koronavirüs: Adım adım Türkiye’nin Covid-19’la mücadelesi*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52899914>
- Benke, C., Autenrieth, L. K., Asselmann, E., & Pané-Farré, C. A. (2020). Lockdown, quarantine measures, and social distancing: Associations with depression, anxiety and distress at the beginning of the COVID-19 pandemic among adults from Germany. *Psychiatry Research*, 293, 113462. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113462>
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Siyasal.
- Güzel, B. (2022). Uluslararası Öğrencilerin COVID-19 Pandemisi Deneyimleri: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Örneği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 70–83. <https://doi.org/10.32329/uad.953964>
- Iovu, M.-B., Runcan, R., Runcan, P.-L., & Androni, F. (2020). Association between Facebook Use, Depression and Family Satisfaction: A Cross-Sectional Study of Romanian Youth. *Iranian Journal of Public Health*, 49(11), 2111–2119. <https://doi.org/10.18502/ijph.v49i11.4728>
- Jo, J. S., & Bae, J. I. (2021). The Effect of COVID-19 on Academic Satisfaction with Online Lecture Types and Contents- Perspectives of the Domestic and Foreign University Students. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 22(3), 643–650. <https://doi.org/10.5762/KAIS.2021.22.3.643>
- Karagöl, E. (2021). Uzaktan Eğitim Sürecinde İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarına Yönelik Öğretici Görüşleri. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 6(2), 121–159. https://doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v06i2001
- Kaya, Z., Çenesiz, G. Z., & Aynas, S. (2019). Yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal destek algıları ile psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği. *Electronic Journal of Social Sciences*, 18(70), 518–537. <https://doi.org/10.17755/esosder.416882>
- Kumcağız, H., Dadashzadeh, R., & Alakuş, K. (2016). Ondokuz Mayıs Üniversitesi’ndeki yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları sorunlar. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 35(2), 37–50. <https://doi.org/10.7822/omuefd.35.2.3>
- Kürtüncü, M., & Kurt, A. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66–77. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1128112>
- Lai, A. Y., Lee, L., Wang, M., Feng, Y., Lai, T. T., Ho, L., Lam, V. S., Ip, M. S., & Lam, T. (2020). Mental Health Impacts of the COVID-19 Pandemic on International University Students, Related Stressors, and Coping Strategies. *Frontiers in Psychiatry*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.584240>
- Matthews, T., Danese, A., Wertz, J., Odgers, C. L., Ambler, A., Moffitt, T. E., & Arseneault, L. (2016). Social isolation, loneliness and depression in young adulthood: a behavioural genetic analysis. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 51(3), 339–348. <https://doi.org/10.1007/s00127-016-1178-7>
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. Sage Publications.
- Özkan-Bardakçı, M., & Bardakçı, Ş. (2021). Covid-19 döneminde uluslararası öğrencilerin yaşadığı sorunlar. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 1(Covid-19 Özel Sayı), 69–86. <https://doi.org/10.33417/tsh.985669>
- Papabathini, S. S., Obore, N., Kawuki, J., Ghimire, U., & Wang, L. (2021). Anxiety, attitudes, and behavioural practices of COVID-19 among foreign students in Nanjing. *Journal of Public Health and Emergency*, 1–10. <https://dx.doi.org/10.21037/jphe-21-9>
- Planchuelo-Gómez, Á., Odriozola-González, P., Iruirtia, M. J., & de Luis-García, R. (2020). Longitudinal evaluation of the psychological impact of the COVID-19 crisis in Spain. *Journal of Affective Disorders*, 277, 842–849. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.09.018>
- Robb, C. E., de Jager, C. A., Ahmadi-Abhari, S., Giannakopoulou, P., Udeh-Momoh, C., McKeand, J., Price, G., Car, J., Majeed, A., Ward, H., & Middleton, L. (2020). Associations of Social Isolation with Anxiety and Depression During the Early COVID-19 Pandemic: A Survey of Older Adults in London, UK. *Frontiers in Psychiatry*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.591120>
- Sahu, P. (2020). Closure of Universities Due to Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): Impact on Education and Mental Health of Students and Academic Staff. *Cureus*, 12(4), e7541. <https://doi.org/10.7759/cureus.7541>
- Savage, M. J., James, R., Magistro, D., Donaldson, J., Healy, L. C., Nevill, M., & Hennis, P. J. (2020). Mental health and movement behaviour during the COVID-19 pandemic in UK university students: Prospective cohort study. *Mental Health and Physical Activity*, 19, 100357. <https://doi.org/10.1016/j.mhpa.2020.100357>
- Servidio, R., Bartolo, M. G., Palermi, A. L., & Costabile, A. (2021). Fear of COVID-19, depression, anxiety, and their association

- with Internet addiction disorder in a sample of Italian students. *Journal of Affective Disorders Reports*, 4, 100097. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jadr.2021.100097>
- Szkody, E., Stearns, M., Stanhope, L., & McKinney, C. (2021). Stress-Buffering Role of Social Support during COVID-19. *Family Process*, 60(3), 1002–1015. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/famp.12618>
- UNESCO. (2020). *School closures caused by Coronavirus (Covid-19)*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Yıldırım Şahin, E. (2021). Pandemi sürecinin kadın üniversite öğrencileri üzerindeki etkileri ve uygulanan uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlar. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(Pandemi Özel Sayısı), 3245–3275. <https://doi.org/10.26466/opus.828394>
- YÖK. (2022). *Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi*. <https://istatistik.yok.gov.tr/>